

Beregening: moet gras groen zijn?

Wat Garmen Mersch betreft, hoeft gras niet altijd groen te zijn. De hoofdgreenkeeper van golfbaan 'Het Land van Thorn' kiest er bewust voor om de fairways niet of nauwelijks te beregenen. Hij wordt daarin van harte ondersteund door Frank Pont, de architect van de baan en Harry Breukers, de exploitant.

Auteur: Paul van der Sneppen

Mersch soms moet wel stevig in zijn schoenen staan: "Ik krijg zeker geen complimenten van de golfers als het gras er dor bij staat", zo lijkt hij zich met enig gevoel voor understatement uit te drukken. De golfer is, volgens Mersch, ingesteld op een diepgroene baan. Toch heeft Mersch ervoor gekozen om minimale fairwayberegening toe te passen, onder meer om redenen van duurzaamheid.

Economisch aantrekkelijk

Gelukkig hoeft de hoofdgreenkeeper zich niet uitgebreid te verantwoorden tegenover de leden van de golfvereniging die de baan gebruikt. Hij heeft vooral te maken met de eigenaar: "De leden hebben hier minder zeggenschap over het beleid. De belangrijkste stem heeft toch de eigenaar. Die staat hier helemaal achter, niet alleen omwille van duurzaam baanbeheer, maar ook omdat het simpelweg economisch aantrekkelijk is."

Land van Thorn is zes jaar geleden aangelegd

door de exploitanten Harry en Ans Breukers met de bedoeling om betaalbaar golf aan te bieden aan een breed publiek. Kostenefficiënt beheer heeft daarom meteen bij de opzet al veel aandacht gekregen, vertelt Harry Breukers: "Mijn ouders hebben op dit land geboerd. We waren ons erg bewust van de enorme kosten die komen kijken bij beregening. Dat wilden we niet en we hebben toen, samen met de firma Prograss en golfarchitect Frank Pont, gekeken hoe we bij de opzet van de baan al konden aansturen op een uiterst schraal beregeningsbeleid voor de fairways."

Minimale fairwayberegening

Mersch kiest ervoor enkel te beregenen om ervoor te zorgen dat de grasmat zich voldoende vlot herstelt na een periode van droogte: "Hierdoor wordt 'verstoring' en zo ook de ingroei van *Poa annua* vermeden. Dit is voornamelijk op plaatsen waar er veel betreding is of waar engeringen de grasmat aantasten."

Dat heeft uiteindelijk geleid tot de keuze om de fairways niet te voorzien van een beregeningsinstallatie. Alleen de greens en de tees worden in het Land van Thorn extra gespreeid. De beregening op de greens wordt bovendien wat geholpen met de surfactant Revolution.

"Een prima beslissing", vindt ook Pont, ontwerper van de baan in het Noord-Limburgse Hunsel van het schrale beregeningsregime. "Een beregeningsinstallatie kost al snel anderhalve tot drieënhalve ton. Je hebt het ding strikt genomen maar een paar keer per jaar nodig."

Dure noodparachute

Volgens Pont is er vaak veel druk vanuit de leden van golfclubs om de beregeningsinstallatie te gebruiken: "Als je zo'n dure installatie hebt aangelegd, dan is het moeilijk aan je leden te verkopen dat je het gras op de fairways soms wat laat uitdrogen. Dan willen ze ook een diepgroene mat zien. En dus wordt er vaak onnodig gespreeid." Pont ziet een beregeningsinstallatie

Garmen Mersch beregent uitsluitend de greens en de tees op golfbaan Het Land van Thorn.

Volgens Pont is er vaak veel druk vanuit de leden van golfclubs om de beregeningsinstallatie te gebruiken

vooral als 'noodparachute': "Maar dan wel een hele kostbare."

Kostbaar ook omdat er zoveel onnodig gebruik van wordt gemaakt. Volgens de golfbaanarchitect is schaarste vaak veel beter voor het gras: "Gras wordt 'lui' van beregening. Bij Het Land van Thorn heeft het twee jaar geduurd voordat de grasmat echt mooi dicht was. Maar nu staat het daar wel vol met de beste grassen."

Snel herstel

De fairways staan er in droogteperiodes wel wat dor bij, vertelt Breukers: "Maar ze herstellen zich ook snel. Als er dan vervolgens een weekje of tien dagen regen overheen gaat, zijn ze meteen weer groen."

Toch vraagt de grasmat in Hunsel, net als op elke golfbaan, wel aandacht. Op het Land van Thorn wordt met enige regelmaat aan schudbelichting gedaan en er wordt 'geprikt' met lange massieve

pennen van 25 centimeter. Dat gebeurt allemaal om de wortels extra lucht en ruimte te geven voor groei. "Maar ik betwijfel of dat extra onderhoud moet gebeuren ten gevolge van het schrale beregeningsregime", zegt Breukers: "We zitten hier nu eenmaal op verdichtingsgevoelige grond. Ik denk dat we dit sowieso moeten doen."

In het nadeel

Alleen wanneer er engerlingen aan de wortels van het gras vreten, is het Land van Thorn volgens Breukers in het nadeel ten opzichte van banen die wel beregenen: "Dan zie je dat er

Kies uw spel

"Veertig procent van de Britse golfbanen heeft geen fairway-beregening", zegt golfbaanarchitect Frank Pont. "En vroeger deed men al helemaal niet aan beregening. De speler wist niet beter dan dat het gras soms bruin werd. Geen golfer die daarover klaagde." Volgens Pont doen clubs er daarom goed aan om de speler uit te leggen wat ze kunnen verwachten van een baan: "Ook zouden clubs hun beslissingen meer kunnen nemen op basis van een bewuste keuze voor het soort spel dat ze willen spelen op hun baan." Er zijn eigenlijk twee soorten golf te onderscheiden, volgens de architect. Op een droge baan heb je een hardere ondergrond. De bal stuitert meer en rolt dan verder. "Daar is het golfen eigenlijk meer 'knikkeren', 'bump 'n run' wordt dat wel genoemd." Op een diepgroene, zachte grasmat wordt meer 'target golf' gespeeld. Dat staat meer gelijk aan 'jeu de boules'. De bal wordt op een punt gericht en valt daar vrijwel meteen stil. Het target golf is, volgens Pont, eigenlijk vooral iets van de Amerikanen: "Die willen daarom altijd een diepgroene grasmat. Maar dat heeft zijn prijs. Je ziet daar soms wel zeven rijen fairwayberegening."

Draait de wetgever de kraan dicht?

Golfbaanarchitect Frank Pont verwacht dat de wetgeving met betrekking tot watergebruik strenger wordt. Greenkeeper sprak hierover met Reinier Romijn, beleidsmedewerker van de Unie van Waterschappen en een van de medeauteurs van de NGF-publicatie 'Droge Voeten, Duurzame Golfbanen, leidraad Waterkansen voor Golfbanen'.

"Ik verwacht niet dat er op korte termijn nieuwe wetgeving op stapel staat. We hebben net een paar jaar de Nieuwe Waterwet. Daarin is vooral aangestuurd op doelmatiger wetgeving, niet zozeer op het aanhalen van de teugels."

Toch moeten golfbaanbeheerders volgens Romijn scenario's klaar hebben liggen om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen: "In het Deltaprogramma van de overheid wordt duidelijk een aantal knelpunten aangevoerd waarmee golfbaanbeheerders rekening moeten houden. Op de hoge zandgronden gaat toenemende droogte een rol spelen. Meer naar de kust toe, in het westen van het land, zien we verzilting van het bodemwater toenemen. Waar je ook zit. De beschikbaarheid van geschikt beregeningswater neemt af."

De GrasGids:
 Peter Mook bij de
 gemeente
 Leidschendam-Voorburg
 weet het al jaren. De
 GrasGids is de enige
 objectieve bron van infor-
 matie voor de prestaties
 van natuurgras. Doe daar-
 om net als Peter Mook en
 ga naar www.grasgids.nl
 De gegevens op de site zijn
 gebaseerd op actueel en
 objectief onderzoek onder
 Nederlandse
 omstandigheden.

De GrasGids, enige objectieve bron van informatie over natuurgras!

www.grasgids.nl

De juiste grassen

Jan van Mondfrans, voormalig eigenaar van de firma Prograss en baancommissaris op golfbaan De Pan in Bosch en Duin, denkt dat een keuze voor de juiste grassen essentieel is wanneer ervoor wordt gekozen om de fairwayberegening te minimaliseren: "Je kunt daarin heel ver komen door te kiezen voor roodzwenkgras, struisgras en veldbeemdgras. Die grassoorten zijn goed bestand tegen zo'n schraal beregeningsregime." Van Mondfrans ziet steeds meer golfbanen in Nederland voor deze grassoorten kiezen: "Er is zeker een tendens waarneembaar en dat zal beslist met waterbesparing te maken hebben, denk ik."

schade ontstaat. Op een beregende baan daarentegen groeit het gras sneller over de schade heen."

De voordelen van het uiterst spaarzaam sproeien lijken niettemin ruimschoots op te wegen tegen de nadelen van intensieve fairwayberegening. Om schade door droogte te voorkomen, haalt Mersch zo nu en dan de beregeningshassel van stal: "Maar zelfs die wordt eigenlijk heel weinig ingezet. Het doorzaaien beperkt zich eigenlijk tot de schadeplekken die worden veroorzaakt door engerlingen."

Minder maaien

Een voordeel van het schrale beregeningsregime op de fairways is bovendien ook dat de greenkeeper minder hoeft te maaien. Waar gesproeid wordt, groeit het gras harder en moet er dus ook meer gemaaid worden. Weinig maaien heeft volgens Pont meer dan één voordeel: "Maaien is niet alleen arbeidsintensief. Het brengt ook vervilting met zich mee omdat er altijd wel wat restmateriaal achterblijft."

Pont en Breukers hebben meteen bij de aanleg van de baan al goed nagedacht over waterbesparing. Er is optimaal gebruikgemaakt van de bestaande grond, vertelt Breukers: "We hebben zo veel mogelijk geprobeerd de natuurlijke humus uit de bovenlaag te behouden, evenals

de watervasthoudende eigenschappen van de natuurlijke bodem." Het werd het tweetal makkelijker gemaakt doordat in de omgeving door werkzaamheden extra grond beschikbaar kwam. Het gebruik van de juiste ondergrond is volgens Breukers en Pont een belangrijke succesfactor van het schrale beregeningsregime op de Limburgse baan.

Waterbesparing

Echt goed doorgerekend heeft hij het niet, maar Breukers schat dat zijn bedrijf door de fairways niet te beregenen op jaarbasis al snel zo'n twintig- tot vijftienduizend euro bespaart: "We zijn pas zes jaar bezig en we hebben het nooit anders gedaan, dus ik ben geen ervaringsdeskundige. Maar voor de vuist weg gerekend, kom ik wel al snel op zo'n bedrag uit." Breukers ziet daar weinig andere kosten tegenover staan, dus die besparing houdt het bedrijf netto in de zak.

Maar Pont ziet een veel belangrijker reden voor golfbaanexploitanten om kritisch naar het waterverbruik te kijken: "Door klimaatverandering krijgen we een extremer weerbeeld met langere perioden van droogte. Je kunt erop wachten dat de wetgeving daarop aangepast gaat worden. Een schraal beregeningsregime wordt straks gewoon noodzaak."